

NIELEN ĽUDIA DOKÁŽU BYŤ ZÁKERNÍ. PANKREAS.

Ochorenie pankreasu, tzv. "slinivky" prichádza často neohlásene, ale veľmi razantne. K lekárovi nás privedie intenzívna bolesť v ľavej časti brucha, nevoľnosť, či žlté zafarbenie kože. Lekárka Oddelenia vnútorného lekárstva vo FNŠP Skalica, a.s. MUDr. Dominika Chovancová odpovie čitateľom Záhoráka na otázky týkajúce sa narušenej funkcie pankreasu, varovných signálov ochorenia a súvisiacich rizík.

Akú funkciu plní v organizme pankreas?

Pankreas je žľaza s vonkajším aj vnútorným vylučovaním. Produkuje inzulín, ktorý je zodpovedný za riadenie cukrov v krvi. Pri postihnutí žľazy sa môže vyvinúť diabetes (cukrovka). Časť pankreasu zodpovedá za tvorbu tráviacich štiav, rôznych enzýmov, ktoré sú nevyhnutné pre trávenie a vstrebávanie všetkých zložiek potravy (sacharidov, lipidov, proteínov a vitamínov). Nachádza sa v hornej časti brucha, susedí so žalúdkom, pečeňou, tenkým črevom.

Čo je pankreatitída?

Zápal pankreasu alebo pankreatitída je zápalové ochorenie podžalúdkovej žľazy. Rozlišujeme akútnu a chronickú pankreatitídu. Medzi jednotlivými formami nie sú vždy ostré hranice a sú možné prechody z jednej formy do druhej. V pankrease sa hromadia tráviace šťavy, výrazný opuch však bráni ich odtoku do tenkého čreva. Výsledkom je, že namiesto prijatého pokrmu začnú šťavy tráviť samotný pankreas.

Aké sú najčastejšie príčiny zápalu pankreasu?

Hlavnými príčinami pankreatitídy bývajú žlčové kamene. Rizikové sú hlavne dvoj- až päťmilimetrové kamienky, ktoré môžu doputovať žlčovodom do pankreasu a dráždiť ho. Druhou najčastejšou príčinou je alkoholová pankreatitída. K ďalším provokatérom zápalu patria aj vysoké hladiny tukov v krvi pri častej konzumácii masnejších jedál. Čím je skonsumovaný

pokrm bohatší na tuky, tým viac tráviacej šťavy, ktorá ho môže poškodiť, musí orgán vylúčiť. Za vznikom ochorenia stojí aj vysoká hladina vápnika v krvi ako následok hormonálnej poruchy. Prípady vzniku ochorenia po úraze, následkom pooperačných komplikácií, liekov alebo vírusov sú skôr vzácnosťou.

Akými prejavmi sa ohlasuje pankreatitída?

Podозrenie na diagnózu akútnej pankreatitídy vzniká u pacientov s bolesťou brucha lokalizovanou v hornej časti brucha, nevoľnosťou a vracaním. U 40 až 70% pacientov bolesť vyžaruje do chrbta. Ide o prenikavú bolesť, ktorá sa rýchlo zhoršuje a môže trvať niekoľko dní až týždňov. Pohyb, kašeľ, dýchanie zhlboka bolesť zhoršuje, zatiaľ čo predklon zmierňuje. Môže sa objaviť tiež horúčka, žltacka, nadúvanie. Chronický zápal dá o sebe veľmi často vedieť len miernymi ťažkosťami. Problematickým trávením či bolesťami v oblasti pupka, ktoré sa objavujú po jedle a vyžarujú do chrbta. Charakteristická je aj anémia, chudnutie a ubúdanie svalstva. V prípade chronickej pankreatitídy sa stav môže ľahko zvrtnúť do akútneho záchvatu.

Ako prebieha diagnostika a liečba ochorenia?

Diagnóza akútnej pankreatitídy je postavená na klinickom obraze, laboratórnych vyšetreniach a zobrazovacích metódach (RTG, USG, CT, MR, ERCP). Akútny zápal pankreasu ohrozuje život, preto vyžaduje

hospitalizáciu, liečbu infúziami a totálnu hladovku, aby sa po najedení netvorili v pankrease enzýmy. Výživa sa dostáva do tela sondou. Alfou a omegou liečby je vylúčenie dráždiaceho činiteľa. Ak sú ním kamene, musia von, buď endoskopicky alebo chirurgickým výkonom. Chirurgické odstránenie pankreasu je určené pre pacientov s dokázaným odumretím pankreasu, spojeným s multiorgánovým zlyhaním. Pri chronickej pankreatitíde sa užívajú dávky pankreatických enzýmov, ktoré znižujú sekréciu podžalúdkovej žľazy.

Majú pacienti s pankreatitídou obmedzenia v životospráve?

Dôležité je nepodceňovať diétu, ktorá je nevyhnutná a celoživotná. Pacienti majú zakázané mastné a vyprážené pokrmy, údeniny, čerstvé pečivo, sladkosti, koreniny, kávu, mliečne výrobky. Obľuba alkoholu sa musí zmeniť na totálnu abstinenciu. V prípade, že pacienti neodolajú a "zhrešia", zaplatia krutými bolesťami.

Dá sa pankreatitída vyliečiť?

Zradná choroba sa nedá vyliečiť, pretože zničený pankreas sa nevie zregenerovať. Liečba však má predsa len význam. Diéta a lieky na podporu trávenia totiž zastavia chorobný proces. Čo je ešte dôležitejšie, predchádzajú akútnym zápalom, prípadne prepuknutiu rakoviny.

Môže akútna pankreatitída spôsobiť smrť?

Každá akútna pankreatitída vyžaduje hospitalizáciu a špeciálnu starostlivosť.

Najťažšie zápaly dokážu za niekoľko hodín spôsobiť odumretie pankreasu a následne smrť postihnutého.

Je pravda, že chronické ochorenie pankreasu môže viesť ku vzniku rakoviny?

Chronická pankreatitída zvyšuje riziko rakovinového bujnenia. Je preto nutné, aby pacient s chronickou pankreatitídou bol sledovaný gastroenterológom a chodil na kontrolné vyšetrenia. Rakovina pankreasu pridlho mlčí. Zákernosť nádorového ochorenia spočíva práve v neskorej diagnostike, pretože choroba sa väčšinou prejavuje až v pokročilom štádiu, a to nešpecifickými príznakmi ako bolesť brucha, nevoľnosť, vracania, chudnutie, slabosť, žlté sfarbenie kože a očí. Pri stanovení diagnózy má väčšina pacientov už neoperovateľné štádium ochorenia s rozšírenými metastázami.

Je pravda, že sa dá bez slinivky žiť?

Áno, aj bez pankreasu sa dá žiť. Aj pacienti po rakovine alebo po akútnych záchvatoch, ktoré zničili celý orgán, sa môžu dožiť vysokého veku. Dá sa to bez alkoholu, s diétou, enzýmami a inzulínom. Nefunkčný pankreas ostáva na svojom mieste, vyberá sa len v prípade zhubného nádoru alebo ak tlačí na okolité štruktúry.